

POCTIVÝ ZÁMĚR V ODDLUŽENÍ VE SVĚTLE NOVELY Č. 252/2024¹

HONEST INTENT IN DEBT RELIEF IN LIGHT OF AMENDMENT NO. 252/2024

Tomáš Moravec² - David Machač³

<https://doi.org/10.33542/SIC2025-2-08>

ABSTRAKT

Článek zkoumá instituty oddlužení, které chrání věřitele před nepoctivostí dlužníka a zda schválenou novelou insolvenčního zákona provedenou zákonem č. 252/2024 Sb. jsou naplněny deklarované cíle. Tedy jak jsou zpřísněny požadavky pro řádné plnění povinností dlužníka a jak jsou posílena opatření působící proti zneužití institutu oddlužení ze strany nepoctivého dlužníka. Východiskem je analýza judikatury Nejvyššího soudu a Vrchních soudů České republiky, na jejímž základě jsou definována kritéria posuzování poctivosti záměru v soudní praxi a jejich vývoj v čase. Dále je zkoumána povinnost vynakládat veškeré úsilí, které po dlužníku v oddlužení lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů, praktické dopady této povinnosti a její návaznost na požadavek poctivosti záměru dlužníka.

ABSTRACT

The article examines mechanisms that protect creditors from debtor dishonesty in debt relief procedure and evaluates whether the declared objectives have been achieved by the amendment to the Insolvency Act enacted through Act No. 252/2024 Coll. Specifically, it explores how the requirements for proper compliance with the debtor's obligations have been tightened and how measures to prevent the misuse of debt relief by dishonest debtors have been strengthened. The starting point is an analysis of the case law of the Supreme Court and the High Courts of the Czech Republic, based on which criteria for assessing the honesty of intent in judicial practice are defined, along with their development over time. Furthermore, the article examines the obligation to make every effort reasonably required of a debtor in debt relief to fully satisfy the claims of their creditors, the practical implications of this obligation, and its connection to the requirement for the debtor's honest intent.

I. ÚVOD

Oddlužení doznává pravidelně v úpravě insolvenčního zákona značných a podstatných změn a poslední úpravy byly ovlivněny i implementací směrnice Evropské rady a Parlamentu 2019/1023. V rámci novelizací lze zmínit nejdůležitější novely insolvenčního zákona, které měnily oddlužení, a to zejména novelu z roku 2017, provedenou zákonem č. 64/2017 Sb., dále

¹ Článek byl zpracovaný v rámci řešení projektu Interní grantové soutěže Vysoké školy ekonomické v Praze, IGA 43/2024 „Dishonest intent in rehabilitation methods of prevention and resolution of insolvency“.

² Doc. JUDr. Ing., PhD., Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů, Praha, Česká republika
Prague University of Economics and Business, Faculty of International Relations, Prague, Czech Republic.

³ Mgr. Ing., Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů, Praha, Česká republika
Prague University of Economics and Business, Faculty of International Relations, Prague, Czech Republic.

tzv. oddlužovací novelu z roku 2019, provedenou zákonem č. 31/2019 Sb. a novelu z roku 2020 provedenou zákonem č. 191/2020 Sb., která zrovnoprávnila postavení podnikajících a nepodnikajících fyzických osob. Poslední zásadní novela transponující směrnici 2019/1023, konkrétně články 20, 21, 23 a 24, je provedena zákonem č. 252/2004 Sb.⁴ Tato novela umožňuje fyzickým osobám se rychleji dostat z dluhové pasti, vrátit se do legální sféry ekonomiky a znovu se zapojit do běžného společenského a hospodářského života.⁵

Důvodová zpráva k novele provedené zákonem č. 252/2004 Sb. řadí mezi hlavní principy novely zejména implementaci směrnice 2019/1023, zefektivnění a zjednodušení řízení o oddlužení, zajištění druhé šance pro všechny poctivé dlužníky, zajištění rovných požadavků pro dlužníky, zpřísnění požadavků na řádné plnění povinností dlužníka a posílení opatření působící proti možnému zneužití institutu oddlužení ze strany nepoctivého dlužníka. Ve slovenském právním řádu byla směrnice implementována zákonem č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku.⁶

Cílem článku je tak zkoumání, zda schválená novela provedená zákonem č. 252/2004 Sb. naplnila své principy, zejména jak zpřísnuje požadavky pro řádné plnění povinností dlužníka a jak posiluje opatření působící proti řádnému zneužití institutu oddlužení ze strany nepoctivého dlužníka.

V článku tak ověřujeme dvě hypotézy a to:

- že novela provedená zákonem č. 252/2024 Sb. zpřísnuje požadavky na řádné plnění povinností
- že posiluje opatření působící proti zneužití institutu oddlužení ze strany nepoctivého dlužníka.

Pokládáme si tak otázku, zda jsou naplněny deklarované cíle novely uvedené v důvodové zprávě či nikoliv.

V rámci zkoumání vycházíme z předpokladu, že hlavním ochranným instrumentem je institut nepoctivého záměru, který má chránit věřitele a tento institut působí jako vstupní bariéra do oddlužení a následně ve spojení s dalšími ustanoveními by měl být kontrolním mechanismem pro plnění povinností dlužníka. V článku vycházíme z metodologie, že určíme principy a pravidla regulující plnění povinností dlužníka a obranu proti zneužití před touto novelou a porovnáme tyto principy a pravidla po přijaté novele s pravidly a principy deklarovanými v důvodové zprávě k novele provedené zákonem č. 252/2024 Sb. To, že institut poctivého záměru má být právě hraničním určovatelem uvádí i důvodová zpráva k novele provedené zákonem č. 252/2024 Sb., jehož nedostatek má legitimovat odchylky od mírnějšího režimu oddlužení.

Nutno je upozornit, že odhadnuté riziko zneužití insolvenční úpravy nemá být vysoké a má se pohybovat dle Evropská komise na úrovni 4-6%.⁷

Máme za to, že s ohledem na přechodná ustanovení zkoumání stavu před novelou může být přínosné pro právní praxi, jelikož s ohledem na provedenou rešerši literatury jsme dospěli k závěru, že uvedené významné české novely nejsou v odborné literatuře zkoumány.

⁴ Zákon č. 252/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správciích, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Vládní návrh zákona – sněmovní tisk 491/0.

⁶ Srov. DOLNÝ, J. *Testovanie úpadku a hroziaceho úpadku dlžníka z pohľadu slovenského právneho poriadku*. Studia Iuridica Cassoviensia, rok: 2023, číslo: 2, na straně 4, DOI: 10.33542/SIC2023-2-01.

⁷ Srov. European Commission: Impact Assessment on a New Approach to Business Failure and Insolvency, s. 22. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/\(...\)/swd_2014_0061_en.pdf](http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/(...)/swd_2014_0061_en.pdf). K evropské úpravě: VARONA, F. et al. *Discharge and entrepreneurship in the preventive restructuring directive*. International Insolvency Review, 2020, číslo 1, s. 8-31. DOI: 10.1002/iir.1369.

Dílčím problémem splnění oddlužení po oddlužovací novele se zabývá Řeháček,⁸ který zdůrazňuje povinnost dlužníka vyvinout veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů, a poté Kozák a Zrůst,⁹ kteří dospívají k závěru, že mantinely pro soudní úvahu jsou čitelné a poměrně dobře vymezitelné. Oddlužovací novelu zkoumá Strnad,¹⁰ kterou hodnotí kladně, ale předjímá, že budou přijímány další změny. Dvořáková po přijetí oddlužovací novely připomíná, že „je to zejména věřitel, kdo má oprávnění, a dlužník je tou osobou, která má z daného právního vztahu zásadní povinnost – povinnost splnit svůj dluh. Dluh, který na sebe v důsledku své svobodné vůle převzal a k jehož splnění se zavázal.“¹¹ Vyváženost práv a povinností mezi dlužníkem a věřitelem v evropské úpravě zkoumá Jokubauskas.¹²

Podmínkami povolení oddlužení se zabývá Mašek.¹³ Komentářová literatura k insolvenčnímu zákonu taktéž nezahrnuje zkoumanou problematiku a novelizovanou úpravu insolvenčního zákona.¹⁴

Autorem monografií týkající se oddlužení před novelami je Smolík.¹⁵ Oddlužení podnikatelů zkoumá Kurz.¹⁶

K problematice článku má nejbližší článek zkoumající poctivým záměr od Jirmáska,¹⁷ ve kterém je zkoumána rozhodovací praxe a není definován pojem poctivého záměru. Jirmásek vymezil několik skutkových podstat nepoctivého záměru, přičemž zdůrazňuje, že je nutno tyto skutkové podstaty zkoumat individuálně. Tyto skutkové podstaty dle Jirmáska¹⁸ spočívají:

- v předchozí trestné činnosti dlužníka
- ve sjednání předinsolvenční půjčky
- v neuvedení dluhů v seznamu závazků
- v neuvedení majetku v seznamu majetku
- v předinsolvenčním odklonění majetku,
- v neuvedení příjmů dlužníka
- v zatajení dřívější úpadkového řízení
- v uzavření darovací smlouvy
- v neochotě platit všechny dluhy
- v neochotě platit výživné.

Lze uzavřít, že tyto skutkové podstaty vycházejí z úpravy oddlužení, která se týkala nepodnikatelů, ale lze je vztáhnout i na dlužníky podnikatele. U podnikatelů lze uvažovat o skutkové podstatě spočívající v tom, že odkloní část příjmů v důsledku uzavření smluv o zprostředkování na jiné spřízněné subjekty nebo bude docházet k účelovému navýšení nákladů či odložení příjmů u dlouhodobých smluv.

⁸ ŘEHÁČEK, O. *Splnění oddlužení* Bulletin advokacie, rok: 2019, číslo: 5, na straně 30.

⁹ KOZÁK, J.; ZRŮST, L. *Splnění oddlužení podle novely - nové podmínky, nové možnosti, nové otázky*, Soukromé Právo, rok: 2019, číslo: 2, na straně 2.

¹⁰ STRNAD, Z. *Desatero oddlužovací novely*, Komorní listy, rok: 2019, číslo: 1, na straně 23.

¹¹ DVOŘÁKOVÁ, V. *Kam až povede lidská benevolence aneb oddlužení jako zbraň dlužníka na věřitele*, Bulletin advokacie, rok: 2020, číslo: 5, na straně 29.

¹² JOKUBAUSKAS, R. *Discharge of Debts of Insolvent Entrepreneurs Under the Restructuring and Insolvency Directive*, Utrecht Law Review, rok: 2023, číslo: 1, s. 64–75 DOI: 10.5334/ujel.606.

¹³ MAŠEK, J. *Povolení oddlužení* Bulletin advokacie, rok: 2019, číslo: 5, na straně: 28.

¹⁴ Srov. SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H. a kol., *Insolvenční zákon*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2019, ISBN: 978-80-7400-753-8. MORAVEC, T., KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*, 4. vydání, Praha, C. H. Beck 2021 ISBN: 978-80-7400-849-8. KOZÁK, J. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*, 5. vydání, ASPI, 2019 ISBN: 978-80-7598-578-1.

¹⁵ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1.vydání Praha, C. H. Beck, 2016, ISBN 978-80-7400-617-3.

¹⁶ KURZ, P. *Oddlužení podnikatelů*, Obchodní Právo., rok: 2019, číslo: 3, na straně 27.

¹⁷ JIRMÁSEK, T. *S poctivostí nejdál dojdeš* Právní rozhledy, rok: 2015, číslo: 23-24, na straně 811.

¹⁸ JIRMÁSEK, T. *S poctivostí nejdál dojdeš* Právní rozhledy, rok: 2015, číslo: 23-24, na straně 811.

Nepoctivý záměr je zkoumán v některých zahraničních úpravách, zejména při změnách legislativy.¹⁹

II. POCTIVÝ ZÁMĚR A STÁVAJÍCÍ POVINNOSTI DLUŽNÍKA

Podle § 395 insolvenčního zákona nelze do oddlužení vstoupit, je-li oddlužením sledován nepoctivý záměr. Posouzení, zda dlužník žádající o oddlužení jedná poctivě, je logicky navázáno na hodnocení skutečností, které se udály v určitém časovém rámci, zpravidla před zahájením insolvenčního řízení až do rozhodnutí o povolení oddlužení. 20 Pokud by se tyto skutečnosti projevily později, tj. od povolení oddlužení do schvalování oddlužení, povedou ke zrušení oddlužení, a při osvobození dlužníka od placení jeho dluhů mohou zapříčinit neosvobození od placení jeho dluhů. Pokud je vydáno usnesení o osvobození dlužníka od placení jeho dluhů, tak lze toto odejmout do uplynutí 3 let od vydání tohoto usnesení.

Otázkou je, jak by měla být posuzována poctivost dlužníka a v jakém vztahu je insolvenční úprava poctivosti k obecné úpravě poctivosti v § 6 ObčZ a zda se uplatní slabší citlivost k aspektům sociální spravedlnosti je v režimu podnikatelů.²¹ Poctivost je totiž objektivním měřítkem jakéhokoliv jednání, nikoliv subjektivní pohled soudce či jiné osoby na ně.²² V insolvenční oblasti Jirmásek upozorňuje na subjektivní vnímání poctivosti ze strany jedince,²³ přičemž se lze shodnout, že by se mělo jednat o čestné, bezúhonné, férové jednání. Pro objektivizaci poctivosti může být otázkou, zda vyjít z teorie práva, že právo mělo být i etickým minimem.²⁴ Z takového pojetí by pak právo mělo upravit či vymezit nepoctivý záměr či poctivost demonstrativně nebo by soudy měly vyložit tento neurčitý pojem nepoctivého záměru. Girgis uvádí, že dobrá víra má přísnější režim, než nepoctivost.²⁵

Posuzování některých individuálních situací i tak může být obtížené,²⁶ jelikož k posuzování dlužníka nelze přistoupit mechanicky. Předepisovat soudu, prostřednictvím jakých prostředků má zkoumat okolnosti případu by taktéž odporovalo zásadě volného hodnocení důkazů zakotvené v ustanovení § 132 o. s. ř.27

Rozhodovací praxe je jednotná v názoru, potvrzeném rozhodnutím Nejvyššího soudu č. j. KSPH 55 INS 316/2008, 29 NSČR 14/2009-B-65 ze dne 28. 7. 2011, zveřejněným ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 14/2012, že zákonodárce zde zvolil konstrukci generální klauzule, tedy obecného požadavku na poctivost záměru dlužníka, doplněnou demonstrativním výčtem případů, kdy má být na nepoctivý záměr usuzováno. Samotná

¹⁹ GIRGIS, J. *A Generalized Duty of Good Faith in Insolvency Proceedings: Effective or Meaningless?* Canadian Business Law Journal, 2020, s. 111, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3726682>.

²⁰ JIRMÁSEK, T. *S poctivostí nejdál dojdeš* Právní rozhledy, rok: 2015, číslo: 23-24, na straně 811.

²¹ Usnesení NS ČR ze dne 20.12.2017 sp.zn. 5 Cdo 777/2017.

²² PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání (3. aktualizace). Praha, C. H. Beck, 2024, ISBN: 978-80-7400-747-7.

²³ JIRMÁSEK, T. *S poctivostí nejdál dojdeš* Právní rozhledy, rok: 2015, číslo: 23-24, na straně 811.

²⁴ JELINEK, G. *Die sozioethische Bedeutung vom Recht, Unrecht und Strafe*. 2. Auflage. Berlin Verlag von o. Häring, 1908 s.45.

²⁵ GIRGIS, J. *A Generalized Duty of Good Faith in Insolvency Proceedings: Effective or Meaningless?* Canadian Business Law Journal, 2020, s 113.

²⁶ JIRMÁSEK, T. *S poctivostí nejdál dojdeš* Právní rozhledy, rok: 2015, číslo: 23-24, na straně 811 „je ovšem třeba mít na paměti, že o způsob řešení svého úpadku oddlužením typově žádají i osoby, které si úpadkovou situaci (nebo hrozící úpadek) přivodily do jisté míry lehkomyšlným, marnotratným nebo obecně málo zodpovědným přístupem ke svým majetkovým záležitostem (počínaje tzv. řetězením úvěrů a půjček a konče třeba i utrácením peněz v hracích automatech), ale v určité fázi života (zpravidla časově úzce propojené dobou zahájení insolvenčního řízení) se rozhodly tento přístup změnit a své ekonomické potíže řešit smysluplnou cestou v insolvenčním řízení. Je-li taková proměna opravdová (o čemž by se měl soud přesvědčit v insolvenčním řízení ve vazbě na vše, co v něm vyšlo najevo ve fázích rozhodování o návrhu na povolení oddlužení a o schválení oddlužení, a k čemuž v době po povolení oddlužení slouží schůze věřitelů, které se dlužník musí povinně účastnit a zodpovědět všechny dotazy přítomných věřitelů, soudu i insolvenčního správce), není důvod vylučovat dlužníka a priori z režimu oddlužení.“

²⁷ Usnesení NS ČR z 30.ledna 2014, č.j. 29 NSČR 8/2012-B-49.

generální klauzule je normou s relativně neurčitou hypotézou, tedy normou, kdy zákonodárce žádná kritéria do textu zákona nenapsal a ponechal na rozhodovací praxi insolvenčních soudů, aby v konkrétních případech posoudily, zda jde o nepoctivý záměr, a tak vlastně kritéria posuzování poctivosti záměru postupně definovaly judikatorně.²⁸

Máme za to, že insolvenční nepoctivost naplní i jednání ve vztahu k věřitelům, které budou odporovat i obecným ustanovením o poctivosti. Ve specifických případech může být i rozdíl při posuzování osob fyzické osoby podnikatele či nepodnikatele, když právě jednání profesionála může mít slabší citlivost k aspektům sociální spravedlnosti.

Insolvenční zákon po celou dobu své účinnosti obsahuje samostatné ustanovení ukládající insolvenčnímu soudu zamítnout návrh na povolení oddlužení pro lehkomyslný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností²⁹. Insolvenční zákon tak postihuje ve všech fázích rozhodování o oddlužení jednak jednání dlužníka proti insolvenčním pravidlům ve formě nedbalosti, anebo ve formě úmyslu, tedy nepoctivého záměru. Souhrnné hodnocení jednotlivých nedbalostí může založit (i ve spojení s dalším chováním dlužníka v průběhu insolvenčního řízení) důvodný předpoklad insolvenčního soudu, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr.³⁰ Porušení povinností dlužníka v insolvenčním řízení musí dosahovat určité intenzity, odůvodňující předpoklad, že oddlužením sleduje nepoctivý záměr.³¹

Rozlišování důvodů pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení (případně zrušení již povoleného návrhu nebo nepřiznání osvobození od povinnosti placení zbytku dluhů, případně odejmutí tohoto osvobození) nabylo na významu v souvislosti s novým zněním § 395 odst. 4 insolvenčního zákona, které obsahuje zvláštní hmotněprávní účinek rozhodnutí insolvenčního soudu znemožňující úspěšně podat nový návrh na povolení oddlužení po dobu pěti let od pravomocného zjištění nepoctivého záměru téhož dlužníka. Toto ustanovení bylo do insolvenčního zákona vloženo zákonem č. 31/2019 Sb. s účinností od 1. června 2019 a jeho cílem dle důvodové zprávy je lépe chránit zájem věřitelů právě znemožněním opakovaného podávání insolvenčního návrhu, který by umožňoval nepoctivému dlužníku svůj záměr lépe skrýt.

Nejvyšší soud konstantně trvá na požadavku, aby pro aplikaci § 395 odst. 4 insolvenčního zákona byl nepoctivý záměr dlužníka vyjádřen výrokem soudního rozhodnutí. Rozhodnutí insolvenčního soudu, která takový výrok neobsahují, nejsou způsobilým podkladem (důvodem) pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení podle § 395 odst. 4 insolvenčního zákona.³² Vyloučení postupu podle ustanovení § 395 odst. 4 insolvenčního zákona nezabavuje insolvenční soud možnosti (a povinnosti) zabývat se důvody, pro které insolvenční soud v předchozím insolvenčním řízení návrh na povolení oddlužení zamítl nebo oddlužení neschválil anebo již schválené oddlužení zrušil, samostatně, v rámci zkoumání předpokladů pro povolení oddlužení v režimu § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona.³³

Požadavek, aby hmotněprávní účinek, který vyvolává (vzhledem k § 395 odst. 4 insolvenčního zákona) zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, neschválení oddlužení nebo zrušení schváleného oddlužení proto, že lze důvodně předpokládat, že dlužník sleduje návrhem na povolení oddlužení nepoctivý záměr, byl vyjádřen výrokem soudního rozhodnutí, se uplatní pro všechna insolvenční řízení vedená na majetek dlužníka podle insolvenčního zákona ve znění účinném od 1. června 2019.³⁴

²⁸ KRHUT, R. *Poctivý záměr v oddlužení*. Bulletin advokacie rok: 2012, číslo: 9, strana: 42.

²⁹ § 395 odst. 2 insolvenčního zákona.

³⁰ Usnesení NS ČR z 31. ledna 2019, č.j. 29 NSČR 41/2017-B-92.

³¹ Usnesení NS ČR z 27. března 2024, č.j. 29 NSČR 91/2023-B-69.

³² Usnesení NS ČR z 31. ledna 2024, sen. zn. 29 NSČR 82/2023.

³³ Usnesení NS ČR z 27. března 2024, č.j. 29 NSČR 91/2023-B-69.

³⁴ Usnesení NS ČR z 28. března 2024, č.j. 29 NSČR 34/2024-B-39.

III. DEKLAROVANÉ ZMĚNY V DŮVODOVÉ ZPRÁVĚ

Důvodová zpráva k novele provedené zákonem č. 252/2024 Sb. deklaruje, že zpřísňuje požadavky pro řádné plnění povinností dlužníka a že posiluje opatření působící proti řádnému zneužití institutu oddlužení ze strany nepoctivého dlužníka. V rámci odůvodnění by tyto požadavky měly být naplněny širokým využitím dovolených výjimek ze článku 23 odst. 1 směrnice 2019/1023, podle kterých dlužník může být vyřazen z oddlužení z důvodu jednání, které spadá pod institut nepoctivého záměru a dlužníkovi může být z tohoto důvodu taktéž časově omezena možnost vstoupit opětovně do oddlužení. Dle důvodové zprávy k novele provedené zákonem č. 252/2024 Sb. se tak má zvyšovat důraz na poctivost dlužníka a mají být posíleny mechanismy působící proti možnému zneužití oddlužení ze strany nepoctivého dlužníka.

Ve vztahu k článku 23 odst. 2 směrnice 2019/1023 se využívá výjimky pro prodloužení oddlužení z důvodu podstatného porušení povinností dlužníka, včetně informační povinnosti a povinnosti poskytovat součinnost. Pro případ porušení povinností má jít rovněž povolené oddlužení zrušit, a tím odepřít dlužníku osvobození od placení zbytku dluhů, a pokud k porušení povinností došlo po osvobození od placení zbytku dluhů, mělo by být možno toto osvobození od placení zbytku dluhů ve stanovených případech odejmout. Směrnice nadto umožňuje členským státům prodloužit dobu trvání oddlužení, pokud dlužník jedná nečestně. Jako nečestné jednání může být posuzován i vznik nových dluhů těsně před podáním návrhu na oddlužení.³⁵ Směrnice stanovuje požadavky na poctivost pouze na dlužníky, na rozdíl od jiných předpisů, které povinnost poctivosti stanovují pro věřitele³⁶ a v insolvenčním režimu může být promítnuta do odporovatelného právního jednání. Harmonizace evropského práva by měla přinést nižší transakční náklady pro účastníky insolvenčního řízení.³⁷

Tyto deklarované změny jsou promítnuty do několika novelizovaných ustanovení, přičemž ustanovení § 395 InsZ není novelou upraveno. S ohledem na tuto skutečnost tak bude nutno posuzovat poctivost dlužníka ve vztahu k ostatním ustanovením.

Podle důvodové zprávy se poctivost a vážnost dlužníka promítá do ustanovení § 136 odst. 3 a odst. 5 InsZ po novele provedené zákonem č. 252/2024 Sb., kdy je možno srážet z příjmu dlužníka srážky, které budou použity na pokrytí zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce náležící za období do schválení oddlužení.

V případě, že nebudou prováděny srážky za účelem úhrady zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce alespoň v minimální výši stanovené prováděcím předpisem dle § 136 odst. 5 InsZ, jedná se o překážku bránící schválení oddlužení.

V rámci důvodové zprávy není předpokládáno, že bude zneužito ustanovení § 395 odst. 1 písm. b) InsZ, které umožňuje dlužníkovi učinit závazný příslib, že uhradí minimální splátku, i v případě, že zákonem určenou měsíční splátku není možné srazit z příjmu dlužníka a za podmínky, že nesmí být ohroženo uspokojování základních hmotných potřeb dlužníka nebo osob na něj odkázaných výživou. Lze tak dovodit, že při zneužití tohoto ustanovení se bude jednat o nepoctivý záměr, přičemž lze předpokládat, že toto riziko může hrozit u dlužníku, kteří mají nedaněné příjmy.

³⁵ RAMMESKOW in PAULUS, Ch. a DAMMANN, R.. *European preventive restructuring: Article-by-article commentary* Beck/Hart/Nomos, Munich/Oxford/Baden-Baden, 2021, ISBN: 9781509938810 str. 261. Také VARONA, F. et al. *Discharge and entrepreneurship in the preventive restructuring directive*. International Insolvency Review, 2020, číslo 1, s. 16. DOI: 10.1002/iir.1369.

³⁶ Srov. STANESCU, C. G. *The impact of the credit servicing directive on regulating abusive informal debt collection in the European Union: A step forward or a missed opportunity?* Journal of European Consumer and Market Law, 2023, p. 15.

³⁷ GHIO, E. et al. *Harmonising Insolvency Law in the EU: New Thoughts on Old Ideas in the Wake of the COVID-19 Pandemic*. International Insolvency Review, 2021, Issue 3 str. 427-459. DOI:10.1002/iir.1432.

S ohledem na předejití morálnímu hazardu, je prodloužena doba, kdy lze benefitovat ze zkráceného 3 letého oddlužení, při další insolvenční na 20 let. Pokud uběhne doba kratší, bude oddlužení trvat 5 let, přičemž se má jednat o výchovný účinek novely.

Při posuzování dlužníka, zda vykonává přiměřenou výdělečnou činnost, bylo přistoupeno k analogické úpravě podle ustanovení § 903 ObčZ týkající se výživného a možnosti aplikace příslušné právní úpravy. Cílem této změny je, aby dlužník v oddlužení splácel adekvátní částky a nesnižoval své příjmy. Mělo by tak být taktéž zajištěno plnění povinnosti v ustanovení § 412 odst. 1 písm. a) a h) InsZ, tj. povinnost vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a povinnost vynaložit veškeré spravedlivě požadovatelné úsilí k plnému uspokojení pohledávek věřitelů. To je promítnuto i do povinnosti spolupracovat s Úřadem práce a úpravy vyvratitelné právní domněnky, že dlužník neplní své povinnosti, pokud nepožádá o zapsání do evidence uchazečů o zaměstnání, vezme svou žádost zpět nebo byl-li dlužník z této evidence pravomocně vyřazen. Tato povinnost míří jen na dlužníky nepodnikatele nebo dlužníky, kteří v důsledku úpadku ukončili svou podnikatelskou činnost.

Další sankční ustanovení má být v ustanovení § 412 odst. 2 InsZ, podle kterého pokud dlužník neposkytne součinnost, nebude mu podle ustanovení § 414 InsZ přiznáno osvobození od hrazení zbytku dluhů.

Podle ustanovení § 417 odst. 2 písm. b) InsZ je insolvenční soud oprávněn přiznané osvobození od hrazení dluhů odejmout, jestliže vyjdou najevo okolnosti, z nichž lze důvodně předpokládat nepoctivý záměr.

IV. ZHODNOCENÍ ZMĚN PROVEDENÝCH ZÁKONEM Č. 252/2024 SB.

Zákon č. 252/2024 Sb. provádějící směrnici 2019/1023 zkracuje lhůtu pro splnění oddlužení z 5 na 3 roky, přičemž akcentuje, že by

- měl zpřísnit požadavky na řádné plnění povinností dlužníka
- měl posílit opatření působící proti zneužití institutu oddlužení ze strany nepoctivého dlužníka.

Schválený zákon nemění ničeho na definici poctivého záměru, přičemž se stále jedná o naplnění hypotézy s neurčitou právní normou. S ohledem na výš uvedené je nutno zdůraznit, že poctivý záměr je nutno hodnotit věcně a časově.³⁸

Vzhledem k upravení povinnosti dlužníka a možnosti odejmout osvobození pro placení zbytku dluhů z důvodu nepoctivého záměru, lez uvažovat, že by tuto hypotézu mohli naplnit situace, kdy dlužník porušuje své povinnosti, a tudíž nejedená ani čestně. Zejména že dlužník nevynaloží úsilí, aby usiloval o přiměřený příjem, nebo je-li dlužník nezaměstnaný, naplní vyvratitelnou domněnku, že vezme zpět či nepodá žádost o zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání vedené Úřadem práce či neposkytuje součinnost insolvenčnímu správci.

Lze dovodit, že tyto důvody bude možno vztáhnout i na vstupní kritérium poctivého záměru do oddlužení, a pokud dlužník nebude usilovat o příjem, nebude poskytovat insolvenčnímu správci součinnost či nebude usilovat o zaměstnání, nenaplní poctivý záměr a insolvenční návrh by měl být zamítnut.

V rámci deklarovaných zpřísnujících požadavků se zde objevují nové povinnosti, které spočívají v povinnosti vynakládat veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů a zda vykonává přiměřenou výdělečnou činnost a poskytovat součinnost v rámci dosud nezpeněženého majetku. Posuzování, zda se dlužník podnikatel vzdal výhodnější výdělečné činnosti či zda nepodstupuje nepřiměřená rizika bude možné hodnotit v mantinelech teorie podnikatelského úsudku.

³⁸ Srov. SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1.vydání Praha, C. H. Beck, 2016, ISBN 978-80-7400-617-3, také SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H. a kol., *Insolvenční zákon*, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2019, ISBN: 978-80-7400-753-8.

Nově přijatá koncepce apriorního stanovení předpokládané míry uspokojení pohledávek již při schvalování oddlužení a následná průběžná kontrola jejího pravděpodobného splnění ze strany insolvenčního správce přispívá k vyšší předvídatelnosti výsledku rozhodování soudu ohledně osvobození dlužníka od povinnosti placení zbytku pohledávek na konci oddlužení a obecně k vyšší míře právní jistoty pro dlužníka a jeho věřitele. Pokud dlužník splní předpokládanou míru uspokojení nezajištěných věřitelů stanovenou, svědčí mu vyvratitelná právní domněnka usnadňující dokazování skutečnosti, že řádně plnil své podstatné povinnosti v oddlužení. Zároveň by měla motivovat dlužníka k řádnému plnění povinnosti vynaložit veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů.

V rámci posilujících opatření proti zneužití oddlužení ze strany nepoctivého dlužníka lze usuzovat, že se má jednat o novelizované důvody, pro které lze nepřiznat osvobození od placení zbytku dluhů či toto osvobození zrušit. Z pohledu důvodové zprávy se jedná i o úpravu srážek po zahájení insolvenčního řízení ve prospěch insolvenčního správce.

Judikaturu Nejvyššího soudu při posuzování poctivosti záměru dlužníka v oddlužení lze hodnotit jako ustálenou a konzistentní. Určitý posun je možné sledovat právě v tom, že nepoctivý záměr spatřuje i v situaci, kdy dlužník nesleduje co nejvyšší uspokojení svých věřitelů. 39 Otázkou je, jak budou insolvenční soudy posuzovat poctivost ekonomické nabídky dlužníka vůči věřitelům při posouzení, zda dlužník vykonává přiměřenou výdělečnou činnost nebo zda usiluje o získání příjmu a zda vynakládá veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů dle § 412 odst. 1 písm. a) a h) insolvenčního zákona. Máme za to, že tato otázka zejména nabude na významu u dlužníku podnikatelů.

Toto posuzování ekonomické nabídky dlužníka vůči věřitelům může být problematické při posuzování fyzických osob podnikatelů a zejména v situaci, kdy dojde ke snížení příjmů a uspokojení věřitelů v důsledku vnějších událostí. Máme za to, že při hodnocení snížení ekonomické výkonnosti dlužníka fyzické osoby podnikatele bude možno analogicky využít pravidlo podnikatelského úsudku a pokud dlužník nepodstoupil nepřiměřená majetková rizika, učinil informované rozhodnutí, ale ekonomický výsledek se nedostaví a plní-li základní parametry oddlužení, nemělo by se jednat o nepoctivé jednání.

Dovozujeme, že by dlužník měl jednat s nezbytnou loajalitou ve prospěch věřitelů a při výkonu podnikatelské činnosti by měl postupovat s potřebnými znalostmi a pečlivostí.⁴⁰ České soukromé právo konstruuje povinnost péče řádného hospodáře a navazující pravidlo podnikatelského úsudku pouze pro člena voleného orgánu, nikoliv pro podnikatele – fyzické osoby.⁴¹ Insolvenční zákon pak podnikající fyzické osobě, jejíž úpadek je řešen oddlužením, ukládá povinnost k maximalizaci ekonomického zisku. Jako určitý korektiv této povinnosti lze vnímat zákaz podstupovat nepřiměřená majetková rizika v § 412 odst. 4 insolvenčního zákona. Lze argumentovat, že tato povinnost v sobě, analogicky s pravidlem podnikatelského úsudku, zahrnuje i povinnost jednat informovaně, v obhajitelném zájmu majetkové podstaty a s nezbytnou loajalitou. V rámci úpravy de lege ferenda by bylo vhodné pravidlo obdobné podnikatelskému úsudku výslovně zakotvit pro podnikající fyzické osoby, jejichž úpadek je řešen oddlužením a analogicky s prokazováním péče řádného hospodáře přenést důkazní břemeno v případě pochybností o řádném plnění povinnosti vynaložit úsilí k uspokojení věřitelů v oddlužení na podnikajícího dlužníka. Nutno upozornit, že tento standard péče by bylo nutno uplatňovat diferencovaně, pokud by se na daného podnikatele nevztahoval speciální vyšší standard péče. Druhou možností je uplatnění vyvratitelná právní domněnka nepoctivého

³⁹ Usnesení NS ČR z 31.ledna 2024, č.j. 29 NSČR 58/2023-B-59.

⁴⁰ Srov. § 5 odst. 1 ObčZ.

⁴¹ Srov. § 159 odst. 1 ObčZ a § 51 odst. 1 zákona o obchodních korporacích.

záměru v případě nedodržení standardů odborné péče analogicky s úpravou odpovědnosti za škodu.⁴² Ze směrnice 2019/1023 nevyplývá, že by takové postupy nebyly eurokonformní.

V praxi se může jednat o účelové snižování příjmů ze strany dlužníka, a to především v době před podáním návrhu na povolení oddlužení. Racionálně uvažující dlužník může být veden záměrem „testovat“ jaká míra uspokojení věřitelů by ještě postačovala ke splnění cíle, tj. osvobození od povinnosti placení pohledávek. Limitem této racionality by měla být právě poctivost.

Nově vložené ustanovení § 412 odst. 4 insolvenčního zákona ukládá insolvenčnímu soudu vzít v úvahu schopnosti, možnosti a majetkové poměry dlužníka, které dle důvodové zprávy záměrně vychází z ustanovení § 913 občanského zákoníku, která stanovuje kritéria pro určení rozsahu výživného. Deklarovaným cílem je, aby bylo možné vyjít ze stejných teoretických východisek, navázat na zkušenosti soudů z této oblasti, na rozsáhlou judikaturu, včetně sjednocujících rozhodnutí vyšších soudů, i na již existující literaturu, která se danou problematikou zabývá.

Lze tak mí za to, že v rámci hodnocení dokazování bude nutno zkoumat subjektivní podmínky u dlužníka, které budou spočívat v dlužníkově zdravotním stavu, vzdělání a kvalifikaci a také dosavadním způsobu života.⁴³ Tyto subjektivní podmínky pak ovlivňují výši příjmů a životní náklady, které dlužník vynakládá v souvislosti se zdravotním stavem. Vedle subjektivních podmínek je nutno zohlednit i objektivní podmínky, které spočívají v situaci na trhu práce a ovlivňují potenciální příjem dlužníka.⁴⁴ Nelze pak opomíjet zjišťování negativních vlivů, které mohou spočívat v práci na černo, ale i odměňování zaměstnance naturální plněním, např. bydlením zadarmo či používání firemních karet.⁴⁵

Literatura zmiňuje i problematiku zjišťování příjmů u podnikatelů ve vztahu k výživnému, u kterých může být situace nepřehledná a je nutno zjišťovat údaje zejména z daňových přiznání, účetních závěrek, výpisů z bankovních příjmů, soupisů zásob či počtu zaměstnanců a výši jejich příjmů.⁴⁶ V návaznosti na § 412 odst. 4 insolvenčního zákona byla uveřejněna Informace Ministerstva spravedlnosti pro vyhodnocování příjmového potenciálu dlužníka v oddlužení⁴⁷, dle které je požadavek na využívání příjmového potenciálu jedním z opatření vedoucích k dosahování vyšších (adekvátních) příjmů, respektive opatření působících proti možnému zneužití institutu oddlužení ze strany nepoctivých dlužníků.

Insolvenční správce by měl při hodnocení příjmového potenciálu konkrétního dlužníka provést individualizovaný průzkum relevantního pracovního trhu a zpracovat srovnání aktuální výdělečné činnosti dlužníka s několika nejvhodnějšími pracovními příležitostmi nabízenými na relevantním trhu práce, a to nejen v oboru dlužníka, ale i v obecně dostupných profesích. Dále lze využít specializovaného nástroje pro vyhodnocování příjmového potenciálu dlužníka v oddlužení, který je rovněž zpřístupněný na stránkách Ministerstva spravedlnosti.⁴⁸ Prostřednictvím tohoto nástroje lze vyhledat statistické údaje o příjmech fyzických osob s podobnými demografickými údaji jako dlužník (pohlaví, věk, vzdělání a obor činnosti).

Otázkou je, do jaké míry lze při stanovení příjmového potenciálu u podnikajícího dlužníka přihlížet ke statistickým údajům o příjmech osob s podobnými demografickými údaji.

⁴² Srov. 2912 odst. 2 ObčZ.

⁴³ Srov. PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání (3. aktualizace). Praha, C. H. Beck, 2024, ISBN: 978-80-7400-747-7 (§ 913).

⁴⁴ K potenciálnímu příjmu srov. usnesení Cpjn 204/2012.

⁴⁵ Srov. PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání (3. aktualizace). Praha, C. H. Beck, 2024, ISBN: 978-80-7400-747-7 (§ 913).

⁴⁶ Srov. PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání (3. aktualizace). Praha, C. H. Beck, 2024, ISBN: 978-80-7400-747-7 (§ 913).

⁴⁷ <https://insolvency.justice.cz/prijmova-potencialita-dluznika/> (citováno dne 10.11.2024).

⁴⁸ <https://insolvency.justice.cz/prijmova-potencialita-dluznika/> (citováno dne 10.11.2024).

V konkrétních případech by to mohlo vést k tomu, že ke splnění oddlužení by dlužník byl fakticky nucen ukončit nebo přerušit podnikání a přijmout zaměstnání odpovídající jeho schopnostem, pokud by to vedlo k výrazně vyšší míře uspokojení věřitelů. Požadavek co nejvyššího uspokojení věřitelů v insolvenčním řízení tak bude nutné podrobit testu proporcionality s úsilím, které lze po dlužníku spravedlivě požadovat ve smyslu § 412 odst. 4 insolvenčního zákona.

Hodnocení příjmového potenciálu dlužníka tak má poměrně zřetelně vymezené parametry. Pokud by insolvenční soudy již ve fázi schvalování oddlužení, kdy je v součinnosti s insolvenčním správcem stanovována předpokládaná míra uspokojení pohledávek, sankcionovali účelové snižování příjmů ze strany dlužníka zrušením oddlužení pro nepoctivý záměr, bylo by možné toto považovat za opatření působící proti zneužití institutu oddlužení ze strany nepoctivého dlužníka. Citelným důsledkem takového rozhodnutí, jak již bylo výše uvedeno, je totiž nemožnost úspěšně podat nový návrh na povolení oddlužení po dobu pěti let od pravomocného zjištění nepoctivého záměru.

V tomto pojetí by samozřejmě vyvstávala otázka, jaké intenzity resp. míry by odchylka od příjmového potenciálu dlužníka musela dosahovat, aby byla předvídatelně kvalifikována jako nepoctivý záměr. V průběhu oddlužení má dle § 412 odst. 5 insolvenčního zákona dlužník na výzvu insolvenčního správce informovat o svém úsilí k zajištění odpovídajícího příjmu (a tedy splátek při oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty) při poklesu průměru svých příjmů za poslední 3 měsíce oproti hodnotě vyplývající z rozhodnutí o schválení oddlužení o více než čtvrtinu. Pokud tento pokles dlužník uspokojivě nevysvětlí, důsledkem by mělo být dle § 412b odst. 6 insolvenčního zákona rozhodnutí o prodloužení doby trvání splátkového kalendáře o počet měsíců, ve kterých dlužník neplnil tyto povinnosti. Maximální doba prodloužení je o 12 měsíců, a pokud nebude ze strany dlužníka dlouhodobě postupně dosahováno předpokládané míry uspokojení věřitelů, měl by insolvenční soud již schválené oddlužení zrušit pro neplnění povinností dle § 412 odst. a) nebo h).

Lze tedy analogicky uvažovat, že pokud by neodůvodněný pokles příjmů o více než čtvrtinu vedl ke zrušení oddlužení, podobná odchylka od příjmového potenciálu by mohla insolvenční soud vést k úvaze o neschválení oddlužení, ovšem nikoliv automaticky k závěru o nepoctivém záměru dlužníka. V kontextu sankce uvedené v § 395 odst. 4 insolvenčního zákona lze o nepoctivém záměru uvažovat jako určitém kvalifikovaném důvodu k zamítnutí návrhu na povolení oddlužení nebo neschválení již povoleného oddlužení. Nejde o to nepoctivý záměr dlužníku prokázat, nýbrž o to, že zjištěné okolnosti odůvodňují předpoklad, že dlužník takový nepoctivý záměr má nebo v rozhodné době měl.⁴⁹

Ohledně časového rámce zjišťování případné účelové úpravy příjmů ze strany dlužníka může určité vodítko dávat novelizovaný § 43 insolvenčního zákona, který nově zakotvuje povinnost součinnosti i pro osoby zaměstnávající dlužníka v době dvanácti měsíců před zahájením insolvenčního řízení, což lze považovat za minimální hranici zjišťování snahy o zajištění standardního příjmu ze strany dlužníka. Podle nově vloženého § 44 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona orgány sociálního zabezpečení sdělí insolvenčnímu správci údaje o příjmech dlužníka náležejících za dobu 36 měsíců před zahájením insolvenčního řízení. Neodůvodněné snižování příjmů před zahájením insolvenčního řízení spojeného s návrhem na povolení oddlužení by mohlo nasvědčovat nepoctivému záměru ze strany dlužníka.

V. ZÁVĚR

V řízeních zahájených po 1.6.2019 již není možné spatřovat nepoctivý záměr dlužníka v neuvedení závazků v insolvenčním návrhu, neboť dle novelizovaného § 104 odst. 1 písm. b)

⁴⁹ Usnesení NS ČR z 31.ledna 2019, č.j. 29 NSČR 41/2017-B-92.

insolvenčního zákona dlužník není povinen připojit k insolvenčnímu návrhu seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů, pokud s insolvenčním návrhem spojil návrh na povolení oddlužení. Odpadá tak v praxi poměrně často naplněná skutková podstata nepoctivého záměru dlužníka spočívající v zamlčení (případně opomenutí) podstatné části svých závazků.

Lze předpokládat, že k výše uvedeným skutkovým podstatám nepoctivého záměru přibude i účelové snižování příjmů oproti příjmovému potenciálu dlužníka před podáním návrhu na povolení oddlužení jako projev nedostatečné snahy vyrovnat se s věřiteli, konkrétnější mantinely nám však ukáže až rozhodování soudů v řízeních zahájených po účinnosti zákona č. 252/2004 Sb., tedy po 1. říjnu 2024.

Lze uzavřít, že novelizace insolvenčního zákona zpřísňuje požadavky na řádné plnění povinností ze strany dlužníka v oddlužení, ale až po určité době aplikace v praxi bude možné na základě statistických údajů zhodnotit, zda takto alespoň částečně věřitelům kompenzuje plošné zkrácení splátkového kalendáře z původních pěti na tři roky.

Insolvenční praxe by jistě uvítala, zejména v případě spotřebitelských úpadků, právním předpisem uloženou povinnost dlužníka strukturovaně objasnit (případně doložit) účel užití prostředků z jednotlivých závazků. Taková povinnost by alespoň částečně pomohla vyrovnat informační asymetrii, zejména v kontextu stále dostupnějších možností nabývání obtížně zjištělného majetku (kryptoměny, finanční aktiva v zahraničí atd.). Pokud by dlužník této povinnosti nedostál, bylo by na místě uvažovat o nepoctivém záměru dlužníka spojeným se sankcí nemožnosti úspěšně podat návrh na povolení oddlužení po dobu pěti let.

Je otázkou, zda by u úpadku fyzických osob podnikatelů neměly být očekávané příjmy dlužníka doloženy podnikatelským plánem a dlužník by pak při poklesu příjmů či nedodržení plánu musel tyto odchylky objasnit. Pokud by pokles příjmů nebyly zapříčiněn vnějšími událostmi či porušením smluvních povinností třetích osob, tak by mohlo být uvažováno o tom, že dlužníkovi nebude přiznáno osvobození od hrazení zbytku dluhů.

Dále navrhuje zpřísnění u podnikatelů a případné zavedení domněnky nepoctivého záměru, pokud nejedná dlužník podnikatel fyzická osoba s potřebnými znalostmi a pečlivostí při výkonu podnikatelské činnosti či alternativně přenesení důkazního břemene.

KLÍČOVÁ SLOVA

Oddlužení; poctivý záměr.

KEY WORDS

Debt relief; honest intent.

POUŽITÁ LITERATURA

1. DOLNÝ, J. *Testovanie úpadku a hroziaceho úpadku dlžníka z pohľadu slovenského právneho poriadku*. Studia Iuridica Cassoviensia, rok: 2023, číslo: 2, na straně 4, DOI: 10.33542/SIC2023-2-01
2. DVOŘÁKOVÁ, V. *Kam až povede lidská benevolence aneb oddlužení jako zbraň dlužníka na věřitele*, Bulletin advokacie, rok: 2020, číslo: 5, na straně 29
3. GHIO, E. et al. *Harmonising Insolvency Law in the EU: New Thoughts on Old Ideas in the Wake of the COVID-19 Pandemic*, International Insolvency Review, 2021, Issue 3 str. 427-459. DOI:10.1002/iir.1432
4. GIRGIS, J. *A Generalized Duty of Good Faith in Insolvency Proceedings: Effective or Meaningless?* Canadian Business Law Journal, 2020, s. 111, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3726682>
5. JELINEK, G. *Die sozialetische Bedeutung vom Recht, Unrecht und Strafe*. 2. Auflage. Berlin Verlag von o. Häaring, 1908 s. 45

6. JOKUBAUSKAS, R. *Discharge of Debts of Insolvent Entrepreneurs Under the Restructuring and Insolvency Directive*, Utrecht Law Review, rok: 2023, číslo: 1, s. 64–75 DOI: 10.5334/ujel.606
7. JIRMÁSEK, T. *S poctivostí nejdál dojdeš* Právní rozhledy, rok: 2015, číslo: 23-24, na straně 811
8. KOZÁK, J. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*, 5. vydání, ASPI, 2019 ISBN:978-80-7598-578-1
9. KOZÁK, J.; ZRŮST, L. *Splnění oddlužení podle novely - nové podmínky, nové možnosti, nové otázky*, Soukromé Právo, rok: 2019, číslo: 2, na straně 2
10. KRHUT, R. *Poctivý záměr v oddlužení*. Bulletin advokacie rok: 2012, číslo: 9, strana: 42
11. KURZ, P. *Oddlužení podnikatelů*, Obchodní Právo., rok: 2019, číslo: 3, na straně 27
12. MAŠEK, J. *Povolení oddlužení* Bulletin advokacie, rok: 2019, číslo: 5, na straně: 28
13. MORAVEC, T., KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*, 4. vydání, Praha, C. H. Beck 2021 ISBN: 978-80-7400-849-8
14. PAULUS, Ch., DAMMANN, R. *European preventive restructuring: Article-by-article commentary* Beck/Hart/Nomos, Munich/Oxford/Baden-Baden, 2021, ISBN: 9781509938810
15. PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání (3. aktualizace). Praha, C. H. Beck, 2024, ISBN: 978-80-7400-747-7
16. SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1.vydání Praha, C. H. Beck, 2016, ISBN 978-80-7400-617-3
17. SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H. a kol., *Insolvenční zákon*, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2019, ISBN: 978-80-7400-753-8
18. STANESCU, C. G. *The impact of the credit servicing directive on regulating abusive informal debt collection in the European Union: A step forward or a missed opportunity?* Journal of European Consumer and Market Law, 2023, p. 4-15
19. STRNAD, Z. *Desatero oddlužovací novely*, Komorní listy, rok: 2019, číslo: 1, na s.23
20. VARONA, F. et al. *Discharge and entrepreneurship in the preventive restructuring directive*. International Insolvency Review, 2020, číslo 1, s. 8-31. DOI: 10.1002/iir.1369

Soudní rozhodnutí

21. Usnesení NS ČR ze dne 20.12.2017 sp.zn. 5 Cdo 777/2017
22. Usnesení NS ČR z 30.ledna 2014, č.j. 29 NSČR 8/2012-B-49
23. Usnesení NS ČR z 31.ledna 2019, č.j. 29 NSČR 41/2017-B-92
24. Usnesení NS ČR z 27.března 2024, č.j. 29 NSČR 91/2023-B-69
25. Usnesení NS ČR z 31. ledna 2024, sen. zn. 29 NSČR 82/2023
26. Usnesení NS ČR z 28.března 2024, č.j. 29 NSČR 34/2024-B-39
27. Usnesení NS ČR z 31.ledna 2024, č.j. 29 NSČR 58/2023-B-59

KONTAKTNÍ ÚDAJE AUTORŮ

Doc. JUDr. Ing. Tomáš Moravec, PhD.

ORCID: 0000-0003-4359-5174

Docent

Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů,

Katedra podnikového a evropského práva,

Nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha, Česká republika

Telefónne číslo: +420 777 998 737

E-mail: tomas.moravec@vse.cz

Mgr. Ing. David Machač

ORCID: 0009-0006-5194-1646

Interní doktorand

Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů,

Katedra podnikového a evropského práva,

Nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha, Česká republika

Telefónne číslo: +420 725 732 464

E-mail: david.machac@email.cz